

N 21/6722
08/11/2022

6722-21-2-202211081708

შპს „მესტიაჭალა ენერჯის“ დირექტორს
ქალბატონ ნინო ცხადაძეს

ქალბატონო ნინო,

თქვენი 2022 წლის 3 ოქტომბრის №5315 და 5 ოქტომბრის №5405 განცხადებების პასუხად, რომლებიც ეხება „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ მე-5 მუხლის მე-8 ნაწილის თანახმად, „მდ. მესტიაჭალაზე 20 მგვტ სიმძლავრის ჰიდროელექტროსადგურის (მესტიაჭალა 1 ჰესი) მშენებლობასა და ექსპლუატაციაზე“ საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის 2020 წლის 23 ოქტომბრის №2-969 ბრძანებაში ცვლილებების შეტანის თაობაზე შუამდგომლობის წარმოდგენას, წარმოდგენილი დოკუმენტაციის განხილვისა და ასევე კომისიის წევრების მიერ ტერიტორიის ადგილზე დათვალიერების საფუძველზე, გაცნობებთ შემდეგ შენიშვნებს:

- მესტიის მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე არსებული მესტიაჭალა 1 ჰესის ექსპლუატაციის პირობების ცვლილების პროექტის გარემოს დაცვის პირობებში ცვლილების შეტანის ანგარიშის მატერიალური და ელექტრონული ვერსიები არ ემთხვევა ერთმანეთს. ამასთან, ადმინისტრაციული წარმოება სააგენტოში მიმდინარეობს სახელმწიფო ენაზე შესაბამისად, „Final report on field research and geohazard assessment 2020“ წარმოდგენილ უნდა იყოს ქართულ ენაზე;
- დოკუმენტაციის თანახმად, ძველი წყალმიმღების აღდგენა და შემდგომი ექსპლუატაცია მიზანშეწონილი არ არის. ამასთან, დოკუმენტის თანახმად, გამოკვლევულ ზონაში წარმოდგენილია სხვადასხვა გეოლოგიური რისკ-ფაქტორები და რისკის დონე მაღალია. შერბილების და შესაბამისად ჰესის რეაბილიტაციის ტექნიკურ-ეკონომიკური განხორციელებადობა დამოკიდებულია რისკის შეფასებაზე და საბოლოოდ რისკის მიღებაზე, ინვესტორების და ორგანოების მიერ. ქლნიშნულთან დაკავშირებით გაცნობებთ, რომ შესაძლებელია ახალი სათავე ნაგებობისა და მილსადენის მშენებლობა და ექსპლუატაცია არ იწვევდეს

მნიშვნელოვან უარყოფით ზემოქმედებას გარემოზე საბაზო პროექტთან მიმართებაში, მაგრამ არის მეორე პრობლემური საკითხი - ეს არის საკუთრივ ბუნებრივი გარემოს ზემოქმედება ჰესის ინფრასტრუქტურულ ობიექტებზე, რამაც მნიშვნელოვანი ზიანი შეიძლება გამოიწვიოს, რისი მაგალითიც 2019 წელს იყო. გაცნობებთ, რომ „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ მე-5 მუხლის მე-8 ნაწილის შესაბამისად, საქმიანობის განმახორციელებელი უფლებამოსილია სააგენტოს მიმართოს დასაბუთებული შუამდგომლობით გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილებით განსაზღვრული პირობის შეცვლის მოთხოვნით, თუ დაასაბუთებს, რომ ამ პირობის შესრულება ვერ უზრუნველყოფს გარემოზე ზემოქმედების თავიდან აცილებას ან შემცირებას ან/და ამ პირობის სხვა პირობით შეცვლა აუცილებელი და ეფექტიანია გარემოზე ზემოქმედების თავიდან აცილების ან შემცირების თვალსაზრისით. შესაბამისად, გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილებით განსაზღვრული პირობის შეცვლის მოთხოვნით, აუცილებელია წარმოდგენილ იქნას შესაბამისი დასაბუთება კოდექსის მე-5 მუხლის მე-8 ნაწილით გათვალისწინებული საფუძვლის შესაბამისად. ასევე, დოკუმენტაციაში უნდა მიეთითოს იმ პირობების შესახებ ინფორმაცია, რომლის შეცვლის მიზნითაც წარმოდგენილია დოკუმენტაცია. ამასთან, დოკუმენტში მითითებულია „ცხრილი 4.1.“ „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ მე-7 მუხლის მე-3 ნაწილში მოცემული კრიტერიუმები, რაც წარმოადგენს სკრინინგის პროცედურის კრიტერიუმებს;

- წარმოდგენილ უნდა იქნეს სათავე ნაგებობების საერთო სამშენებლო ნახაზები და განმარტებითი ბარათი. აღნიშნული დოკუმენტაციის განხილვის გარეშე შეუძლებელია შეფასება მიეცეს შემოთავაზებული ნაგებობების შემადგენლობისა და კონსტრუქციების შესაბამისობას გარემოსდაცვით მოთხოვნებთან, საიმედოობისა და უსაფრთხოების კუთხით;
- არსებული პროექტით, გათვალისწინებული იყო საფეხურებიანი თევზსავალი, რაც არ არის მოცემული დოკუმენტში, გაცნობებთ, რომ კოდექსის მე-5 მუხლის მე-8 ნაწილი გულისხმობს გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილებით განსაზღვრული პირობის შეცვლას, თუ საქმიანობის განმახორციელებელი დაასაბუთებს, რომ ამ პირობის შესრულება ვერ უზრუნველყოფს გარემოზე ზემოქმედების თავიდან აცილებას ან შემცირებას ან/და აღნიშნული პირობის სხვა პირობით შეცვლა გარემოზე ზემოქმედების თავიდან აცილებისთვის ან შემცირებისთვის აუცილებელი და ეფექტიანია. რაც არ დგინდება წარმოდგენილი ინფორმაციით, მიუხედავად განვითარებული მეწყრული მოვლენებისა და აქედან გამომდინარე თევზებისათვის უარყოფითი საბინადრო გარემო პირობების ჩამოყალიბებისა, სათავე ნაგებობაზე გათვალისწინებული უნდა იყოს თევზსავალი, ვინაიდან სიტუაციის სტაბილიზაციის შემთხვევაში, კალმახი ისევ დაიწყებს ანადრომულ მიგრაციას მდინარის ამ მონაკვეთში. ამასთან, სათავე ნაგებობის მოწყობიდან მინიმუმ 5 წლის განმავლობაში წარმოებულ უნდა იქნას იქთიოლოგიური მონიტორინგი თევზსავალის ეფექტურობისა და თევზის რაოდენობრივი მაჩვენებლების შეფასებით, ხოლო სათავე ნაგებობა აღჭურვილი უნდა იქნას ეფექტური თევზამრიდი ნაგებობით;

- დოკუმენტაციის თანახმად, გადაწყვეტილების პირობის შესაბამისად ყოველწლიურად ხდება მდ. მესტიაჭალაში 50 000 ცალი ლიფსიტას ჩაშვება. მიზანშეწონილია, დათევზიანების ღონისძიებები წარმოებული იქნას კალმახის ქვირითით თვალედის სტადიაზე, ხოლო ადგილი შერჩეული იქნას აღნიშნული ადგილმდებარეობის ქვემოთ, მდინარე ენგურის საკალმახე შენაკადებში, რომლებშიც არის კარგი ჰიდროლოგიური პირობები ლიფსიტის გაზრდისათვის;
- შემოთავაზებული ადრეული გაფრთხილება/მონიტორინგის სისტემის ეფექტურობის შეფასების მიზნით, სისტემის კონცეფცია საჭიროებს შინაგან საქმეთა სამინისტროს საგანგებო სიტუაციების მართვის სამსახურთან შეთანხმებას, რათა შეირჩეს უსაფრთხო ლოკაციები ადამიანთა ევაკუაციისთვის. ევაკუაციისთვის საჭირო დრო სტიქიის მოხდენის დროზე ნაკლები უნდა იყოს, რისთვისაც საჭიროა სიტუაციური ნახაზების მომზადება და რეაგირების გეგმის შემუშავება. შესაბამისად, საჭიროა აღნიშნული ინფორმაცია წარმოდგენილ იქნას როგორც სააგენტოში, ასევე საგანგებო სიტუაციების მართვის სამსახურში;
- წყალდიდობა-წყალმოვარდნებისა და ღვარცოფული ნაკადების მოდელირების შესახებ, საჭიროა წარმოდგენილ იქნას უფრო დეტალური ინფორმაცია. ვინაიდან, მითითებულია, რომ ეს საკითხი წარმოდგენილია „დანართში 5“, თუმცა „დანართი 5“ ეხება საინჟინრო-გეოლოგიურ კვლევას;
- დაზუსტებას საჭიროებს საპროექტო კვეთში წყლის მაქსიმალური ხარჯების/ღვარცოფული ხარჯების რა სიდიდეებზეა საუბარი, ასევე მოხდა თუ არა ამ სიდიდეების გათვლა საქართველოში არსებული მეთოდოლოგიის შესაბამისად და შედარდა თუ არა საერთაშორისოს;
- მდინარის სეზონურ ადიდებასთან მიმართებაში საჭიროა უფრო მეტი კონკრეტული დონეებისა და სიჩქარეების შესახებ, კონკრეტული ციფრების მითითებით;
- 3.2.6.2.2.1. ცხრილი უფრო ნათლად უნდა იყოს წარმოდგენილი. მაგ: (მე-5 სვეტში) მოვლენის მოდელირების კონკრეტული შედეგები/მაჩვენებლებში ღვარცოფული ნაკადი რატომ არის მოდელირების გარეშე;
- მდ. მურყვამის „აუზში პოტენციურ საფრთხეს ქმნის მოვლენის ხელახალი აქტივიზაციის მხრივ, თუმცა კონსორციუმის კვლევის შედეგების მიხედვით, ასეთი მასშტაბის საფრთხე მოსალოდნელი არ არის“, აღნიშნავენ ავტორები, თუმცა არ არის მითითებული მასშტაბის საფრთხე წარმოქმნილთან მიმართებაში (ნახევარი, მესამედი). ამასთან, ახალი სათავე ნაგებობა შენდება ახლოს გამოზიდვის კონუსთან და თვით გამოზიდვის კონუსმა (განტვირთვის ზონამ) ფაქტობრივად შექმნა ახალი კალაპოტი. იგივე ცხრილის მიხედვით, მურყვამიდან დანალექი მასალის რემობილიზაციისა და ქანების ჩამოშლის დროს დალექვის სიმაღლე 4 მ-ია, ლეხზირის ხეობიდან წყალმოვარდნის დროს დალექვის სიმაღლე 3-3,5მ. ორივე მოვლენის დამთხვევის შემთხვევაში დალექვის სიმაღლე 7-7,5 მ-ია და დაზუსტებას და დეტალიზებას საჭიროებს, კალაპოტის ასეთი აწევა მიაღწევს თუ არა სათავე ნაგებობამდე.
- დოკუმენტის (გვ. 42), თანახმად, წყალმიმღები 1-ის ახალ დაგეგმილ პოზიციაზე „ლესზირის ხეობიდან კატასტროფული წყალმოვარდნის რისკი შეფასებულია როგორც 30 წელიწადში 1 მოვლენის ალბათობა, ხოლო ღვარცოფული ნაკადის

მოცულობამ შეიძლება შეადგინოს ასი ათასი მ3. დაზუსტებას საჭიროებს, რატომ არის ალბათობა 30 წელიწადში 1 მოვლენა, და არა 100 წელიწადში ერთხელ, ანუ ნაცვლად 1%-ინი განმეორებადობისა არის 3%.

- დოკუმენტაციის თანახმად, ეკოლოგიური ხარჯი (გვ. 61) შეადგენს 0,6 მ³/წმ-ს და მისი შემცირება დაგეგმილი არ არის. თავდაპირველ ვარიანტში (2016 წელი) წარმოდგენილ გზშ-ის ანგარიშში ეკოლოგიურ ხარჯად აღებულია ავსტრიაში მიღებული მეთოდოლოგია და შეადგინა 0,43 მ³/წმ-ში, თუმცა N40 დასკვნის მე-2 პირობის მე-2 პუნქტის თანახმად, კომპანიას დაევალოს ეკოლოგიური ხარჯის გადაანგარიშება წყალაღების გასწორში საშუალო მრავალწლიური ხარჯის (ნორმის) 10%-ის მიხედვით და ჰესის ექსპლუატაცია წარმოდგენილი ინფორმაციის შემდგომ სამინისტროს მიერ დადგენილი ეკოლოგიური ხარჯის შესაბამისად. საქართველოში გავრცელებული პრაქტიკის შესაბამისად ეკოლოგიური ხარჯი უნდა იყოს საშუალო მრავალწლიური ხარჯის (7,93 მ³/წმ) 10 პროცენტი. ამასთან ეკოლოგიურ ხარჯს უნდა უნდა დაემატოს მდ. მურყვანის ხარჯი. ამ საკითხთან მიმართებაში საჭიროა დამატებითი ინფორმაცია;
- მესტიაჭალა 1 ჰესის ექსპლუატაციის პირობების ცვლილების პროექტის გდპ-ს ცვლილების ანგარიშის გეოლოგიური ნაწილი გამოყენებული კვლევის მონაცემები, რომელიც ეხება ყველაზე მნიშვნელოვან გეოლოგიურ საფრთხეებს - ეგზოდინამიურ მოვლენებს, ემყარება BBB-TRUMER-BOKU-CRP კონსორციუმის მიერ 2020 წელს შესრულებული შუალედური ანგარიშის მონაცემებს. გდპ-ს ცვლილების ანგარიშის გეოლოგიური საფრთხეების შეფასება, პრევენცია და მონიტორინგი მიზანშეწონილია ემყარებოდეს კვლევების საბოლოო ანგარიშს;
- მყინვარული და კლიმატური საფრთხეების შესახებ ინფორმაცია მოყვანილია სეისმური საშიშროების თავის ქვეთავში - რეგიონის ტექტონიკა;
- საქართველოს აქტიური რღვევების მოყვანილი რუკა (გამყრელიძე და სხვ. 1998) ძალიან მსხვილმასშტაბიანია, რეკომენდებულია უფრო წვრილმასშტაბიანი ტექტონიკური ან სტრუქტურული რუკის/სქემის გამოყენება;
- ვინაიდან, მდ. მესტიაჭალის ხეობა ხასიათდება კომპლექსური ბუნებრივი საფრთხეებით, აუცილებელია ჰესის მშენებლობა-ექსპლუატაციის პერიოდში გეოდინამიკური პროცესების პერიოდული ვიზუალური მონიტორინგი და ინსტრუმენტული მონიტორინგის სისტემის მოწყობა და მისი ეფექტური ფუნქციონირება;
- წარმოდგენილ დოკუმენტში მითითებულია, რომ მშენებლობის დაწყებამდე საჭირო იქნება 120 ძირი ხის მოჭრა, თუმცა არ არის მოცემული ტაქსაციის მონაცემები. ასევე ფაუნის ნაწილში მოცემულია ინფორმაცია საპროექტო ტერიტორიაზე არსებული წითელი ნუსხის ფაუნის წარმომადგენლების შესახებ, თუმცა არ ჩანს კვლევის მასალები და პერიოდი.
- ფოტოსურათებზე მითითებული უნდა იქნეს მათი გადაღების პერიოდი (თარიღი).

პატივისცემით,

თამარ ფიცხელაური

თ. ფიცხელაური

სააგენტოს უფროსი

სსიპ გარემოს ეროვნული სააგენტო

